

1. VŠEOBECNÁ DEKLARÁCIA ĽUDSKÝCH PRÁV (NEW YORK, 1948)

Článok 1

Všetci ľudia sa rodia slobodní a sebe rovní, čo sa týka ich dôstojnosti a práv. Sú obdarení rozumom a majú navzájom jednať v bratskom duchu.

Článok 2

Každý má všetky práva a všetky slobody, vyhlásené v tejto deklarácii, bez hociakého rozlišovania najmä podľa rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného smýšľania, národnostného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia.

Žiaden rozdiel sa nebude robiť na podklade politického, právneho alebo medzinárodného postavenia krajiny alebo územia, ku ktorému osoba prísluší, či je to krajina alebo územie nezávislé alebo pod poručenstvom, nesamosprávne alebo podrobené hociakému inému obmedzeniu suverenity.

Článok 3

Každý má právo na život, slobodu a osobnú bezpečnosť.

Článok 4

Nikto sa nesmie držať v otroctve alebo v nevoľníctve: všetky formy otroctva a obchodu s otrokmi sú zakázané.

Článok 5

Nikto nesmie byť mučený alebo podrobený krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Článok 6

Každý má právo, aby bola všade uznávaná jeho právna osobnosť.

Článok 7

Všetci sú si pred zákonom rovní a majú právo na rovnakú ochranu zákona bez hociakého rozlišovania. Všetci majú právo na rovnakú ochranu proti hociakej

diskriminácii, ktorá porušuje túto deklaráciu, a proti každému podnecovaniu k takej diskriminácii.

Článok 8

Každý má právo, aby mu príslušné vnútroštátne súdy poskytli účinnú ochranu proti činom porušujúcim zčkladné práva, ktoré sú mu priznávané ústavou alebo zákonom.

Článok 9

Nikto nesmie byť svojvoľne zatknutý, držaný vo vazbe alebo vyhnaný do vyhnanstva.

Článok 10

Každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje o jeho právach a povinnostiach a o každom trestnom obvinení, vznesenom proti nemu.

Článok 13

Každý má právo voľne sa pohybovať a slobodne si zvoliť bydlisko v tom-ktorom štáte.

Každý má právo opustiť hociktorú krajinu, i svoju vlastnú, a vrátiť sa do svojej krajiny.

Článok 14

Každý má právo vyhľadať si pred prenasledovaním útočisko v iných krajinách a požívať tam azyl.

Toto právo nemožno uplatňovať v prípade stíhania na ozaj odôvodneného nepolitickými zločinmi alebo činmi, ktoré sú v rozpore s cieľami a zásadami Spojených národov.

Článok 15

Každý má právo na štátnu príslušnosť.

Nikto nesmie byť svojvoľne zbavený svojej štátnej príslušnosti, ani práva svoju štátnu príslušnosť zmeniť.

Článok 17

Každý má právo vlastníť majetok ako sám, tak spolu s inými.

Nikto nesmie byť svojvoľne zbavený svojho majetku.

Článok 18

Každý má právo na slobodu myslenia, svedomia a náboženstva; toto právo obsahuje aj voľnosť zmeniť náboženstvo alebo vieru, ako i slobodu prejavovať svoje náboženstvo alebo vieru, sám alebo spoločne s inými, či už verejne alebo súkromne, vyučovaním, vykonávaním náboženských úkonov, bohoslužbou a zachovávaním obradov.

Článok 19

Každý má právo na slobodu presvedčenia a prejavu; toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory bez zasahovania a právo vyhľadávať, prijímať a rozširovať informácie a myšlienky akýmikoľvek prostriedkami a bez ohľadu na hranice.

Článok 20

1. Každý má právo na slobodu pokojného zhromažďovania a združovania.
2. Nikto nesmie byť nútený byť členom nejakého združenia.

Článok 21

1. Každý má právo podieľať sa na vláde vo svojej krajine, priamo alebo prostredníctvom slobodne zvolených zástupcov.
2. Každý má právo vstúpiť za rovnakých podmienok do verejných služieb vo svojej krajine.
3. Vôľa ľudu nech je základom vládnej moci; táto vôľa nech je vyjadrená v pravidelne konaných a nefalšovaných voľbách na základe všeobecného a rovného hlasovacieho práva tajným hlasovaním alebo obdobným spôsobom zaručujúcim slobodu hlasovania.

Článok 22

Každý má ako člen spoločnosti právo na sociálne zabezpečenie a na to, aby mu bola národným úsilím a medzinárodnou spoluprácou, v súlade s organizáciou a prostriedkami príslušného štátu, zabezpečená realizácia hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv nevyhnutných pre jeho dôstojnosť a slobodný rozvoj jeho osobnosti.

Článok 23

1. Každý má právo na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a vhodné pracovné podmienky, ako aj na ochranu pred nezamestnanosťou.

3. Každý má bez akejkoľvek diskriminácie právo na rovnaký plat za rovnakú prácu.
3. Každý, kto pracuje, má právo na spravodlivú a primeranú odmenu, ktorá zabezpečuje jemu samému i jeho rodine životnú úroveň zodpovedajúcu ľudskej dôstojnosti, doplnenú v prípade potreby inými prostriedkami sociálnej ochrany.
4. Každý má právo na ochranu svojich záujmov zakladať odborové organizácie a pristupovať k nim.

Článok 24

Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky.

Článok 25

1. Každý má právo na životnú úroveň zabezpečujúcu jemu i jeho rodine zdravie a blahobyt vrátane výživy, ošatenia, bývania, lekárskej starostlivosti a nevyhnutných sociálnych služieb, ako aj právo na zabezpečenie pri nezamestnanosti, chorobe, pracovnej nespôsobilosti, vdovstve, starobe alebo v iných prípadoch ním nezavinenej núdze o živobytie.
2. Materstvo a detstvo majú nárok na osobitnú starostlivosť a pomoc. Všetky deti, či manželské alebo nemanželské, musia požívať rovnakú sociálnu ochranu.

Článok 26

1. Každý má právo na vzdelanie. Vzdelanie musí byť bezplatné, prinajmenšom v elementárnych a základných stupňoch. Základné vzdelanie musí byť povinné. Technické a odborné vzdelanie musí byť všeobecne prístupné a vyššie vzdelanie musí byť rovnako prístupné všetkým na základe schopností.
2. Vzdelanie musí smerovať k plnému rozvoju ľudskej osobnosti a k posilneniu úcty k ľudským právam a základným slobodám. Musí podporovať porozumenie, znášanlivosť a priateľstvo medzi všetkými národmi, rasovými a náboženskými skupinami, ako aj aktivity Organizácie Spojených národov na zachovanie mieru.
3. Rodičia majú prednostné právo voliť druh vzdelania pre svoje deti.

Článok 27

1. Každý má právo slobodne sa zúčastňovať na kultúrnom živote spoločnosti, tešiť sa umeniu a podieľať sa na vedeckom pokroku a jeho prínosoch.

2. Každý má právo na ochranu morálnych a materiálnych záujmov vyplývajúcich z vedeckej, literárnej alebo umeleckej tvorby, ktorej je autorom.

Článok 28

Každý má právo na taký spoločenský a medzinárodný poriadok, v ktorom môžu byť práva a slobody, zakotvené v tejto deklarácii, plne realizované.

Článok 29

1. Každý má povinnosti voči spoločnosti, v ktorej jedine môže slobodne a plne rozvinúť svoju osobnosť.
2. Pri výkone vlastných práv a slobôd môže byť každý podrobený iba takým obmedzeniam, ktoré sú zákonom stanovené výhradne na to, aby bolo zabezpečené plné uznanie a rešpektovanie práv a slobôd iných a aby bolo vyhovené spravodlivým požiadavkám morálky, verejného poriadku a všeobecného blaha v demokratickej spoločnosti.
3. Výkon týchto práv a slobôd nesmie byť v nijakom prípade v rozpore s cieľmi a zásadami Organizácie Spojených národov.

Článok 30

Nič v tejto deklarácii nemožno vykladať tak, aby to dávalo ktorémukoľvek štátu, skupine či osobe právo vyvíjať akúkoľvek aktivitu alebo sa dopustiť činu, ktorý by smeroval k potlačeniu niektorého z práv alebo slobôd tu zakotvených.